

ČINNOST KRAJSKÝCH HYGIENICKÝCH STANIC VYCHÁZÍ A MUSÍ VYCHÁZET NEJEN Z LEGISLATIVY, ALE PŘEDEVŠÍM ZE ŠIRŠÍ VIZE VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNICTVÍ

Vážené čtenářky a čtenáři,

uplynulé roky 2020 a 2021 byly pro každého obdobím nelehkým a zcela mimořádným, pro nás budou představovat nezvyklý dílek mozaiky historie hygienické služby, která letos slaví 70 let. Z pohledu krajských hygienických stanic byly tyto roky výjimečné zejména proto, že přicházející události vyžadovaly bezprostřední adaptaci na nové výzvy a téměř všechny činnosti se musely podřídit hlavnímu cíli – řešení pandemie covidu-19. Nároky na objem a rozsah činností KHS vznikající v důsledku vývoje onemocnění a epidemiologické situace z hlediska personálního zajištění byly extrémní. V praxi to znamenalo postupně nejprve zapojení kolegů ze všech odborů, tedy i těch, pro které řešení epidemie dosud nebylo hlavní pracovní náplní. Dále rychlé, průběžné a opakované zaučování dobrovolníků, studentů, zaměstnanců spolupracujících organizací, kteří o základních principech naší práce dosud neslyšeli. Podmínky, způsob i rozsah práce se v průběhu řešení pandemie často měnily, což v konečném důsledku uspišilo rozhodnutí některých kolegů odejít do zaslouženého důchodu. Pro změnu zaměstnání se nakonec ze stejných důvodů rozhodli i někteří mladší kolegové.

Nyní stojíme před úkolem, jak správně investovat do personálních zdrojů, tak abychom zachovali kolektiv vysoce vzdělaných a kompetentních kolegů, kteří budou v poslání ochrany veřejného zdraví pokračovat.

WHO definovala 10 základních oblastí (essential public health operations) nutných pro zajištění efektivních služeb v oblasti veřejného zdraví:

1. sledování zdraví a pohody obyvatelstva
2. monitorování a reakce na zdravotní rizika a nouzové situace
3. ochrana zdraví včetně ochrany životního prostředí, zdraví při práci, bezpečnosti potravin a dalších
4. podpora zdraví, včetně zaměření na sociální determinanty a nerovnosti ve zdraví
5. prevence onemocnění, včetně brzkého odhalení nemoci
6. zajištění veřejné správy pro zdraví a pohodu
7. zajištění dostatečné a kompetentní pracovní síly ve zdravotnictví
8. zajištění udržitelných organizačních struktur a financování
9. komunikace prosazování a sociální mobilizace pro zdraví
10. postupující výzkum ve veřejném zdraví pro informování politiky a praxi

Krajské hygienické stanice dodávají informace a zprávy o zdraví odborné i laické veřejnosti, ať už s využitím informačních systémů nebo v podobě hodnocení zdravotního stavu obyvatelstva příslušného regionu z hlediska všech aspektů ovlivňujících zdravotní stav obyvatelstva minimálně jednou za 5 let.

Sledují výskyt infekčních onemocnění a jiná zdravotní rizika, mají nastavené krizové řízení včetně typových plánů pro případ mimořádné situace. Řídí a usměrňují dohled nad zdravotními riziky v mnoha typech zařízení, nastavují hygienické podmínky v provozních řádech a v preventivním dozoru. Podílí se na realizaci zdravotní politiky regionu formulované na základě hodnocení zdravotního stavu obyvatel a znalosti zdravotních rizik a snaží se zdravotní gramotnost implementovat do všech cílů včetně zakomponování problematiky nerovnosti ve zdraví. Podílejí se na územním plánování, na strategickém plánování, ve formě prosazování hodnocení vlivů na zdraví, spolupráci na tvorbě regionálních strategií, jako je v těchto dnech například strategie zaměřená na změnu klimatu.

Krajské hygienické stanice se znalostí regionálních podmínek, opakovaných problémů a úskalí či nepříznivých trendů realizují setkání mj. s obyvateli, organizátory či provozovateli. Jako příklad mohu uvést opakující se „semináře“ pro pracovníky školních jídelen, organizátory zotavovacích akcí pro děti, provozovatele přírodních koupališť. V letošním roce poprvé proběhlo v našem kraji setkání se zaměstnavateli na téma ochrany zaměstnanců před vznikem nemoci z povolání z jednostranné nadměrné dlouhodobé zátěže. Napříč všemi hygienickými stanicemi by se našla určitě i jiná témata, kterými pomáháme orientovat se v problematice různým subjektům s dopady na veřejné zdraví.

Abychom toto všechno mohli zajistit personálně, odborně a současně reagovat na změny, které doba přináší, potřebuje hygienická služba funkční kontinuální systém vzdělávání a seminářů v oblasti veřejného zdraví, aby i nadále byli její zaměstnanci schopni dostát požadavkům WHO.

Velmi bychom proto uvítali pomoc a spolupráci vzdělávacích institucí a odborníků. Jen společným úsilím můžeme zajistit kompetentní kvalifikované zaměstnance v oblasti veřejného zdraví a do budoucna pak udržitelné organizační struktury, a to přeci není málo.

Ing. Jana Loosová, Ph.D.

KHS Libereckého kraje se sídlem v Liberci